C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-536/24 Judecătoria Edineț (sediul Briceni)
Judecător: Aurelia Andronache

D E C I Z I E
În numele Legii

03 septembrie 2024 mun. Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

Avînd în componenţa sa:
Preşedintele completului Ion Talpa
Judecători Svetlana Şleahtiţki și Oxana Mironov

a judecat în ordine de recurs, recursul directorului Penitenciarului nr.2 Lipcani, comisar de justiție, Andrei Socol, recursul inițial și cel suplimentar al condamnatului Lipcean Grigorii declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) din 02 mai 2024, privind examinarea plângerii condamnatului **Lipcean Grigorii**, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

1. La data de 08 februarie 2024 în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Lipcean Grigorii împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În motivarea plângerii condamnatul a invocat că, s-a deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada 21.04.2015 - 10.04.2016, în condiții inumane, și anume: nu se respectă norma spațiului locativ de 4 m2 ; umiditate în celule și mucigai pe pereți; celule populate cu diferite insecte; lipsa sistemului de ventilare; lipsa locurilor amenajate pentru fumat; în celule lipseau cabinele de duș, iar baia se permitea numai o dată în săptămână; în baie lipseau robinetele pentru reglarea apei; apă potabilă de calitate rea; rata de alimentare nu corespundea normelor stabilite; asistența medicală insuficientă și necalitativă; iluminarea celulelor insuficientă; plimbările se permiteau o oră pe zi; nu a avut acces la biblioteca

penitenciarului; administrația penitenciarului nu i-a adus la cunoștință modificările în legislația națională; construcțiile din penitenciar sunt foarte vechi, și lipsește pașaport tehnic asupra acestora.

În perioada începând cu data de 24.12.2019 până în prezent se deține în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții la fel precare, și anume: în toate blocurile în care a avut acces sunt pline de mucigai; spațiile locative populate cu diferite insecte; lipsa sistemului de ventilare; în local lipsesc cabinele pentru duș; în baie lipsesc robinetele pentru reglarea apei; baia se permite odată în săptămână; rata de alimentare nu corespunde normelor stabilite; apă potabilă de calitate rea; asistența medicală necalitativă; iluminarea celulei insuficientă; i-a fost încălcat dreptul la informare.

Condamnatul Lipcean Grigorii solicită: 1) repunerea în termen pentru depunerea plângerii pentru cerințele ce țin de deținerea în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada 21.04.2015 -10.04.2016, în calitate de prevenit; 2) constatarea faptului deținerii în condiții inumane în Penitenciarul n. 13 Chișinău în perioada 21.04.2015 - 10.04.2016, și de a reduce termenul pedepsei în conformitate cu art. 385 CPP, calculându-se 2 zile de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv; 3) constatarea faptului deținerii în condiții inumane în Penitenciarul n. 2 Lipcani în perioada 24.12.2019 până în prezent; 4) de a reduce termenul pedepsei pentru deținerea în P-2 Lipcani în conformitate cu art. 473/4 alin. (4) CPP pe perioada 24.12.2019 - 01.09.2023, calculându-se 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, iar după perioada de 01.09.2023 până în prezent să fie redus termenul pedepsei calculându-se 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție; 5) în conformitate cu art. 473/2 alin. (2) CPP să fie obligată administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție.

2. Prin încheierea Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) din 02 mai 2024 s-a admis parțial plângerea condamnatului Lipcean Grigorii împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Au fost respinse cerințele condamnatului Lipcean Grigorii privind constarea condițiilor precare de detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioade 21.04.2015 - 23.04.2015, 24.04.2015 - 10.04.2016, ca fiind inadmisibile.

S-a constatat faptul că, Lipcean Grigorii a fost deținut în perioada 24 decembrie 2019 - 19 martie 2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total 1547 (una mie cinci sute patruzeci și șapte) zile, în calitate de condamnat.

În condițiile art. 473/4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Lipcean Grigorii, cu 155 (una sută cincizeci și cinci) zile pentru 1547 (una mie cinci sute patruzeci și

șapte) zile, în care acesta s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calculare a 1 (unu) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilit lui Lipcean Grigorii Pavel, prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 21.11.2022 în baza art. 84 alin. (4) CP cu închisoare pe un termen de 17 (șaptesprezece) ani 03 (trei) luni, s-a redus cu 155 (una sută cincizeci și cinci) zile.

A fost obligată administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheieri.

3. Împotriva încheierii primei instanțe au declarat recurs directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, comisar de justiție, Andrei Socol și condamnatul Lipcean Grigorii.

3.1. Prin recursul formulat administrația instituției penitenciare nr. 2 Lipcani a solicitat casarea încheierii Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) din 02 mai 2024, cu respingerea ca neîntemeiată a plîngerii condamnatului Lipcean Grigorii.

Notează că, în raportul de evaluare a condițiilor de detenție, prezentat în cadrul ședinței de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv și fototabelele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatul Lipcean Grigorii în Penitenciarul nr. 2 Lipcani i-au fost acordate condiții minime necesare de detenție.

Consideră că judecătorul de instrucție a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt și de drept, în lipsa unei analize complete, în ansamblu și sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată în exclusivitate pe alegațiile condamnatului.

3.2. Prin recursul inițial condamnatul Lipcean Grigorii a optat pentru casarea încheierii recurate, cu remiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor sale, a menționat că, încheierea Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) din 02 mai 2024 a fost emisă în mod arbitrar, cu abateri de la prevederile normelor procesual-penale și art. 3,5,6 CEDO.

Prin recursul suplimentar condamnatul Lipcean Grigorii a solicitat casarea parțială a încheierea Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) din 02 mai 2024 în latura respingerii cerințelor sale privind constatarea condițiilor precare de detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău pe perioada 24.04.2015-10.04.2016.

În argumentarea poziției invocate, a precizat că, a fost condamnat în baza art. 190 Cod penal, iar prin încheierea Judecătoriei Briceni din 09.11.2016 în privința sa au fost aplicate prevederile actului amnistiei, ulterior, la data de 01.01.2019 intrînd în vigoare prevederile procesual-penale referitor la condițiile de detenție, depunînd plîngere în acest aspect, iar prin decizia Curții de Apel Bălți din 14 iunie 2021 au fost respinse cerințele sale.

La data de 21.11.2022 în baza art. 84 alin. (4) CPP, prin încheierea Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă și anume închisoare pe termen de 17 ani 3 luni cu executare în penitenciar de tip închis, cu includerea în termen a arestului preventiv din 24.04.2015-10.04.2016.

Respectiv, condamnatul s-a adresat cu plîngere în ordinea art. 473/2 Cod de procedură penală, în vederea constatării condițiilor inumane și reducerea pedepsei în baza ultimei sentințe definitive indicată mai sus.

4. Conform prevederilor art.447 alin.(1, 2) Cod de procedură penală, (1) *Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.*

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință.

4.1. La data 19 iulie 2024 condamnatul Lipcean Grigorii a depus referință, prin intermediul căreia a solicitat respingerea recursului depus de către administrația instituției penitenciare nr. 2 Lipcani, or, recursul a fost depus cu omiterea termenului de atac, nu a prezentat nici o probă pertinentă, concludentă, care ar confirma condițiile decente de deținere a condamnatului în respectivul penitenciar.

5. Verificând temeinicia argumentelor invocate de recurenți în raport cu materialele puse la dispoziţia instanței de recurs, ținînd cont de opinia condamnatului expusă în referință, Colegiul penal ajunge la concluzia că, recursul Penitenciarului nr.2 Lipcani, precum și recursul inițial și cel suplimentar al condamnatului Lipcean Grigorii declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) din 02.05.2024, urmează a fi respinse ca nefondate.

Colegiul penal își întemeiază soluția pe art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, potrivit căruia, *(1) judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă:a) recursul este nefondat*.

6. În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal se va referi la unele prevederi legale ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal și anume.

Potrivit art.469 alin.(1) pct.17^{1}) Cod procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenţie a condamnaţilor*.

Potrivit art.473^{2} alin.(3) Cod de procedură penală, *Condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei*.

Potrivit art.473[2] alin. (5) Cod de procedură penală, *Plîngerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.*

Potrivit art.473[3] alin.(2) Cod de procedură penală, *sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare*.

Potrivit art.473[4] alin.(4), (5) Cod de procedură penală, *(4) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. (5) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.*

7. Efectuînd controlul legalității și temeiniciei încheierii adoptate de prima instanță pe marginea plângerii condamnatului împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, Colegiul penal stabilește că, la emiterea acesteia, instanța de fond a ținut cont de chestiunile ce urmează a fi soluționate, a aplicat corect normele procesuale incidente speței deduse judecății, prin ce își însușește caracter legal și întemeiat.

În aceeași ordine de idei, instanța de recurs stabilește că cererile de recurs declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) din 02.05.2024, sunt nefondate și pasibile respingerii.

8. În baza materialelor cauzei deferite judecății, prima instanță a constatat că, prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 28 noiembrie 2017, Lipcean Grigorii a fost condamnat în baza art. 165 alin. (2) lit. b), d), art. 206 alim. (3) lit. b), b1) Cod Penal, și prin prisma art. 84 alin. (1) CP i s-a stabilit pedeapsa cu închisoare pe un termen de 17 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau exercita o anumită activitate de natura celeia de care s-a folosit la săvârșirea infracțiunii pe un termen de 05 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis. Termenul pedepsei s-a calculat din momentul reținerii, cu includerea

termenului aflării sub arest preventiv de la 21.04.2015 până la 10.04.2016 (f.d. 38 - 44).

Potrivit procesului-verbal de reținere, Lipcean Grigorii a fost reținut la data de 24 noiembrie 2018 (f.d. 45).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2018, sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 28 noiembrie 2017 a fost menținută fără modificări, iar termenul pedepsei în privința lui Lipcean Grigorii a fost calculat din momentul reținerii, cu includerea termenului aflării sub arest preventiv de la 21.04.2015 până la 10.04.2016 (f.d. 46 - 47).

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 21 noiembrie 2022, în conformitate cu art. 84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de sentințe, prin cumul parțial al pedepselor aplicate prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 28.11.2017 și încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 19.09.2019 s-a stabilit în privința lui Lipcean Grigorii pedeapsa definitivă cu închisoare pe un termen de 17 ani 03 luni, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau a exercita o anumită activitate de natura celei de care s-a folosit la săvârșirea infracțiunii pe un termen de 05 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Termenul de executare al pedepsei s-a calculat din 21.11.2022, cu includerea în acest termen: 1) perioada aflării în stare de arest preventiv din 21.04.2015 până la 10.04.2016; 2) perioada executării pedepsei din 24.11.2018 până la 21.11.2022; 3) zilele reduse condițiile art. 473/4 alin. (4) CPP - 88 zile; 3) zilele compensate privilegiat la situația din 01.10.2022 - 205 zile (f.d. 61 - 62).

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Lipcean Grigorii s-a aflat în detenție: 1) în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioade 24 aprilie 2015 - 24 august 2016, 28 septembrie 2016 - 12 octombrie 2016, 24 noiembrie 2018 - 04 martie 2019; 2) în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioade 24 august 2016 - 28 septembrie 2016, 12 octombrie 2016 - 24 noiembrie 2016, 04 martie 2019 - 19 martie 2024, data întocmirii raportului (f.d. 16 - 22).

9. Analizând raționamentul concluziilor deduse de prima instanță în procesul de examinare a cauzei, în raport cu materialele anexate la dosar, Colegiul penal conchide că, instanța de judecată corect a constatat faptul detenției condamnatului Lipcean Grigorii în instituția penitenciară nr. 2 Lipcani în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Colegiul observă că, cercetând calitatea condițiilor de detenție în Penitenciarul nr.2 Lipcani prin prisma celor invocate de către condamnatul Lipcean Grigorii a celor statuate în raportul prezentat de administrația penitenciarului, cît și ținînd cont de concluziilor prevăzute în rapoartele internaționale referitoare la evaluarea condițiilor detenției în penitenciarele Republicii Moldova, prima instanță temeinic a conchis asupra faptului că

condamnatul Lipcean Grigorii s-a aflat în condiții care au depășit nivelul de suferință inerent detenției.

În acest mod, prima instanță analizînd toate circumstanțele invocate în cererea condamnatului Lipcean Grigorii, judicios a constatat că acesta s-a deținut în celule populate cu diferite insecte, apreciind critic cele invocate de către reprezentantul administrației penitenciarului precum că, deratizarea şi dezinfectarea încăperilor se efectuează conform unui grafic de către agent economic specializat, conform contractului încheiat.

Referitor la argumentul condamnatului, precum că în celulă iluminarea este insuficientă, instanța l-a fel, întemeiat l-a admis, fiind fondată și solicitarea lui Lipcean Grigorii referitor la condițiile precare de a face baie.

În atare împrejurări, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Lipcean Grigorii pe parcursul detenției sale în instituția penitenciară nr. 2 Lipcani au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție.

Colegiul susține temeinicia soluției adoptate de prima instanță, or, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor.

10. Concomitent, în respingerea argumentelor din recursul inițial și cel suplimentar al condamnatului Lipcean Grigorii, Colegiul atestă, aplicarea corectă de către instanță a prevederilor art. 473^4 alin. (4) Cod procedură penală, determinând reducerea pedepsei cu 155 zile, obținute potrivit formulei de reducere a câte 1 zi de închisoare pentru 10 zile de detenție, or, reducerea pedepsei reiese din gradul și intensitatea suferințelor.

Reducerea stabilită prin încheierea recurată este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă apreciere a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu.

În această conjunctură, instanța de fond corect a respins ca inadmisibile solicitările condamnatului privind constatarea condițiilor inumane în perioada deținerii lui în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, or, pentru deținerea în perioada 24.04.2015 - 10.04.2016, cerințele fiind deja examinate, iar cerințele pentru perioada deținerii în Penitenciarul nr.13 Chișinău - 21.04.2015 - 23.04.2015, condamnatul în perioada indicată nu s-a deținut în instituțiile penitenciare, mențiuni ce rezultă din materialele prezentate de către administrația instituției penitenciare nr. 2 Lipcani.

Într-un final, Colegiul consemnează ca nepertinente alegațiile condamnatului privitor la respingerea recursului administrației Penitenciarului nr. 2 Lipcani, ca tardiv, or, cea din urmă a depus recursul inițial la data de 14.05.2024, încadrîndu-se în termenul de 15 zile de atac.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal reține caracterul neîntemeiat a argumentelor invocate în recursurile formulate de către directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani și condamnat, fapt pentru care le va respinge, păstrând neschimbată soluția instanței de fond, ca fiind una întemeiată și motivată.

Conducîndu-se de prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Recursul directorului Penitenciarului nr.2 Lipcani, comisar de justiție, Andrei Socol, recursul inițial și cel suplimentar al condamnatului Lipcean Grigorii declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț (sediul Briceni) din 02 mai 2024, privind examinarea plângerii condamnatului **Lipcean Grigorii**, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, se resping ca nefondate, cu menținerea încheierii în cauză fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele completului, Judecători: